

Stanovisko poslaneckého klubu ELS k

SOCIÁLNÍ POLITICE

Schváleno na schůzi poslaneckého klubu dne 18. května 2021

Způsob, kterým pracujeme, nebude už nikdy stejný jako dřív. Technologická revoluce, které jsme svědky, vede k nevídanému technologickému pokroku a přináší množství nových podnikatelských příležitostí. Celosvětový obchod, silná společná měna, evropské průmyslové a environmentální normy a silný jednotný trh vytvářejí pozitivní cyklus úspěšných společností, vyšších daňových příjmů a většího množství kvalitnějších pracovních míst. Pokrok vede k prosperitě. Probíhající technologická revoluce zároveň radikálně mění hospodářské vzorce, sociální systémy a trh práce.

Jako křesťanští demokraté podporujeme plné využití potenciálu této technologické revoluce, ale zároveň dbáme o to, aby všichni členové naší společnosti měli možnost se na této prosperitě podílet. Nikdo by neměl být opomenut. Musíme hájit politiky, které berou v potaz demografickou výzvu a podporují rovné příležitosti pro všechny, zejména pro ty z nás, kteří jsou krizí nejvíce zasaženi, jako jsou zranitelné skupiny, rodiny, mladá generace a starší lidé. Jsme přesvědčeni, že naše hodnoty jsou dnes ještě důležitější než kdy jindy a že jsou tím nejpevnějším východiskem pro utváření naší budoucnosti. Spojují v sobě ty nejlepší konzervativní, liberální a křesťansko-sociální způsoby myšlení. Koncepce sociálně tržního hospodářství, založená na rovnováze svobody a volného rozvoje jednotlivce na straně jedné a solidaritě se všemi členy společnosti na straně druhé, je tou hlavní odpovědí na výzvy naší doby.

Tohoto cíle je třeba dosáhnout prostřednictvím kvalitní práce založené na důstojnosti a zásluhách a v rámci budování společnosti, která je víc než pouhým součtem individuálního úsilí. To znamená, že Evropa se musí společně

se svými členskými státy zasazovat o to, aby zajistila úctu k práci a spravedlivou odměnu. Mzdy musejí lidem umožnit důstojný život. Plyne z toho rovněž potřeba chránit svobodu podnikání a rovné podmínky v oblasti obchodu, jednotného trhu a mezinárodních obchodních vztahů. Hospodářství je tu však od toho, aby sloužilo všem lidem, mužům i ženám, nikoli naopak. Silný jednotný trh, sociální stabilita a spravedlnost jdou spolu ruku v ruce. Má-li být v plné míře využit potenciál jednotného trhu a mají-li být vytvořeny podmínky pro spravedlivou hospodářskou soutěž, je nezbytné, aby v rámci jednotného trhu platily odpovídající minimální normy, včetně norem týkajících se bezpečnosti práce, ochrany zranitelných skupin, ochrany před diskriminací a vysílání pracovníků za spravedlivých podmínek, a aby znevýhodněné regiony dostávaly prostřednictvím strukturálních fondů zvláštní podporu.

Tato sociální politika byla součástí Římských smluv, které stály u zrodu EHS a které kladou důraz na zastřešující cíl sociálního pokroku a vyváženého hospodářského rozvoje. Je naší povinností pokračovat v tomto odkazu a přenést ho do 21. století. I v letech 1957–58, kdy došlo k setkání původních šesti zakládajících členských států EU, čelily tyto země bezprecedentním hospodářským, společenským a technologickým změnám. Věděly, že pokrok musí být nejen hospodářský, ale i sociální, aby každý mohl plnit úlohu odpovídající jeho schopnostem, protože jedině tak bude možné vytvořit nové společenství a novou společnost založenou na svobodném, otevřeném a spravedlivém sociálně tržním hospodářství, které ekonomikám umožní růst a sníží chudobu a nerovnost.

Zachování příležitostí v době koronavirové krize

Tento závazek budovat sociálně tržní hospodářství je nyní potřebnější víc než kdy jindy. Hluboký hospodářský a sociální dopad pandemie onemocnění COVID-19 je pouze novým příkladem toho, proč musíme řešit sociální otázky na evropské úrovni: neusilovat o regulaci jednotlivostí, ale podporovat členské státy a zajistit, aby ústředním prvkem evropského projektu zůstala rovnost příležitostí, a to při zachování zásady subsidiarity.

COVID-19 má na různé členské státy, různé regiony a různé skupiny naší společnosti velmi rozdílné dopady, ale nejzávažnější dopady má na nejzranitelnější skupiny. Pandemie odhalila řadu existujících nerovnováh a urychlila nebezpečné sociální trendy. V důsledku hospodářského útlumu přišlo mnoho lidí o spolehlivý zdroj obživy. Právě s ohledem na to jsme souhlasili s tím, aby se k vnitrostátním opatřením přidala i opatření na evropské úrovni, jako je program SURE, a aby dohromady vytvořila jednorázový projev evropské hospodářské a sociální solidarity. Systém programu založený na úvěrech vylučuje morální hazard, ale zároveň poskytuje všem evropským členským státům nezbytné prostředky k tomu, aby během pandemie vybudovaly záchrannou síť, podpořily vnitrostátní režimy zkrácené pracovní doby a zabránily hromadnému propouštění. Tento nástroj, financovaný ze společných půjček Evropské komise a zajištěný zárukami členských států, je jasným znakem evropské solidarity v době krize.

V programu SURE vidíme evropský systém zajištění dávek v nezaměstnanosti, který oznámila předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová s ohledem na to, že hospodářské důsledky krize přetrvávají déle, než se předpokládalo. Doba platnosti tohoto nástroje by proto měla být prodloužena na dobu trvání současné výjimečné situace, jeho základem by měly být i nadále úvěry a aktivován by měl být pouze v případech závažných vnějších finančních nebo hospodářských otřesů.

Rozvoj správných dovedností pro budoucnost

V rámci naší reakce na COVID-19 chceme posílit konkurenceschopnost našich ekonomik. Všichni členové našich společností by měli mít ty správné dovednosti, které jim

umožní najít si práci a plodným způsobem využít svůj talent, což platí zejména pro mladou generaci, na kterou má koronavirová krize tíživé dopady. Musíme investovat do lidského kapitálu a znalostí, abychom udrželi krok s požadavky moderního trhu práce. Mladá generace trpí především vysokou mírou nezaměstnanosti, a přitom mnozí zaměstnavatelé nedokážou obsadit volná pracovní místa, protože nemohou najít lidi se správnými dovednostmi.

Je nezbytné posílit vzdělávací programy EU a zároveň sladit odbornou přípravu a vzdělávání s budoucími potřebami hospodářství a společnosti, podporovat zaměstnance a učitele v získávání správných dovedností, jakož i investice do digitální infrastruktury. Významná část finančních prostředků, které nabízí plán obnovy v rámci nástroje „Next Generation EU“, by měla být vynaložena na prohlubování dovedností a celoživotní učení.

EU by také měla vytvořit nové digitální platformy pro přeshraniční vzdělávání a pracovní příležitosti.

Tato opatření by se neměla omezovat pouze na bezprostřední úsilí o obnovu. Prognózy ukazují, že v budoucnu bude více lidí v EU pracovat na vysoce kvalifikovaných pracovních místech, a naopak se předpokládá, že bude nižší potřeba pracovních míst s nízkou kvalifikací. Proto je nutné reformovat a modernizovat inkluzivní systémy vzdělávání a odborné přípravy, tak aby se kvalifikace pracovníků přizpůsobila požadavkům trhu práce, a to i s ohledem na Zelenou dohodu pro Evropu a digitalizaci. Celkově by tato politika měla být v souladu s evropským pilířem sociálních práv, Zelenou dohodou pro Evropu a digitalizací.

Vzdělávání je investicí do naší společné budoucnosti a hlavním nástrojem rozvoje a seberealizace každého jednotlivce. Pozitivně ovlivňuje sociální soudržnost, která je předpokladem hospodářského růstu, tvorby pracovních míst a zaměstnanosti.

Jednotný digitální trh: příležitosti namísto nadměrné regulace

Domníváme se, že rostoucí digitalizace trhu práce a jeho nových technologií by měla být vnímána spíše jako příležitost než jako hrozba. Chceme, aby digitální obchodní modely a s nimi související nové pracovní příležitosti našly v Evropě úrodnou

půdu. Chceme, aby se náš kontinent stal podnikatelským centrem světa.

Chceme, aby online tržiště, poskytovatelé aplikací a zakázková ekonomika podléhali zdanění a pravidlům trhu práce stejně jako tradiční podniky, ale za důležitou přitom považujeme ochranu spotřebitelů a důvěru.

Digitalizace trhu práce, včetně práce prostřednictvím platform, by měla respektovat práci sociálních partnerů a neměla by vést k vytvoření nového typu zaměstnaneckého statusu. Chceme bojovat proti falešné samostatné výdělečné činnosti a stanovit za tímto účelem jasná kritéria pro rozlišování zaměstnaneckého statusu pracovníků a nezávislých smluvních dodavatelů. Začínající podniky a malé a střední podniky mohou podle svého volného uvážení používat inovativní pracovní modely, ale nesmějí přitom narušovat spravedlivou hospodářskou soutěž, porušovat pravidla trhu práce nebo zanedbávat placení sociálního pojištění.

Zaměstnanci a pracovníci by měli mít rovněž prospěch z procesů digitalizace, jako je spravedlivý rámec pro domácí kancelářskou práci či podpůrné systémy využívající rozšířené umělé inteligence, přičemž je třeba mít na zřeteli jejich právo na odpojení. Chceme zajistit, aby rozmanitost pracovních míst a flexibilita pracovní doby a místa výkonu práce byly věcí dobrovolné volby a nevedly k porušování práv pracovníků.

Stanovení rámce namísto regulace minimálních mezd

Vítáme, že Evropská komise upustila od vypracování závazného vzorce pro stanovení minimálních mezd, ale že zároveň navrhla společný evropský postup, který umožní zajistit přiměřenou odměnu pro všechny a zamezit nekalým praktikám a snižování úrovně norem sociální ochrany našich pracovníků. Jádrem tohoto návrhu je dodržování nedílných práv členských států a zásady subsidiarity, jimiž se řídí náš přístup k sociální politice.

Prosperita Evropy není založena na centralizovaných rozhodnutích, nýbrž na respektování právních předpisů, zvyklostí a tradic členských států a regionů, a to zejména v tak citlivé oblasti, jakou je sociální politika. Evropská myšlenka a humánně zaměřený hospodářský a sociální přístup však s sebou také nesou pocit jednoty a sounáležitosti. Je proto zapotřebí nabízet

řešení, která umožní předcházet chudobě (pracujících), nekalým praktikám a soutěži vedoucí k prosazení nejnižších standardů. Návrh evropské minimální mzdy by měl být v souladu s šestou zásadou evropského pilíře sociálních práv a měl by každému umožnit důstojný život bez ohledu na to, kde pracuje.

Jádrem tohoto návrhu musí být respektování vnitrostátních tradic a svoboda a posílení úlohy sociálních partnerů. Náš přístup tudíž není veden snahou měnit to, co funguje dobře na vnitrostátní úrovni, nýbrž spíše snahou posílit stávající vnitrostátní systémy s důrazem na sociální dialog, kolektivní vyjednávání a jeho zavazující účinek. Subsidiarita a solidarita jdou ruku v ruce a jsou dvěma stranami téže mince. Je však třeba vytvořit záchranné sítě a minimální normy, které zajistí, aby všichni pracovníci v Unii pobírali spravedlivou mzdu, aby vymizela odvětví, kde jsou nízké platy, aby byly odstraněny atypické a nejisté pracovní podmínky a aby se zabránilo narušování systémů sociálního zabezpečení.

Pokud se členské státy samy rozhodnou stanovit určitou výši minimální mzdy, o níž rozhodne daný členský stát nebo jeho sociální partneři, chceme zajistit, aby odpovídala jasně definovaným minimálním normám, pokud jde o pracovníky, jejich důstojnost a základní zásady Evropské unie. Právně závazná doporučení a kritéria pro stanovení výše minimální mzdy v zájmu subsidiarity odmítáme.

Boj proti zneužívání pro větší spravedlnost

Otevřenost jednotného trhu a příležitosti pro všechny lze zaručit pouze tehdy, zaujme-li EU důsledný postoj proti jakémukoli zneužívání druhých. Chceme a považujeme za prioritu, aby Evropský orgán pro pracovní záležitosti (ELA) začal plně fungovat a podporoval a posiloval kapacitu vnitrostátních inspektorátů práce a orgánů i sociálních partnerů s cílem zajistit spravedlivou mobilitu, účinné přeshraniční prosazování práv pracovníků a účinně bojovat proti sociálním podvodům, zneužívání a dumpingu, a to v úzké spolupráci s vnitrostátními a regionálními orgány.

Máme-li se postavit proti nekalým praktikám a zajistit rovné zacházení s pracovníky v celém řetězci dodavatelů, musíme bojovat proti nekalým subdodavatelským smlouvám založeným na fiktivních skutečnostech, jako

jsou společnosti typu poštovní schránka, falešná agenturní práce či předstíraná samostatná výdělečná činnost.

Ve snaze poskytnout vnitrostátním orgánům i orgánu ELA vhodný nástroj pro odhalování případů zneužívání bychom měli usilovat o co nejrychlejší a úplné zprovoznění elektronické výměny informací o sociálním zabezpečení (EESI). Tento systém usnadní přeshraniční výměnu mezi orgány sociálního zabezpečení a urychlí vyřizování jednotlivých případů, aniž by tím vznikala další zátěž pro podniky nebo zaměstnance. Měli bychom také pokročit v otázce digitálního evropského čísla sociálního zabezpečení (ESSN), které je nezbytné pro zajištění právní jistoty, spravedlivé mobility a ochrany a prosazování práv pracovníků.

Je to způsob, jak přispět k posílení přeshraniční ochrany práv v oblasti sociálního zabezpečení, bojovat proti zneužívání a zlepšit možnosti Evropského orgánu pro pracovní záležitosti v oblasti vymáhání práva.

Prorodinná politika

Zasazujeme se o prorodinnou politiku, která pomáhá dětem získat lepší výchozí postavení při vstupu do života a rodičům nalézt správnou rovnováhu mezi jejich profesní kariérou a rodinnými povinnostmi. To, jakou bude mít dítě životní cestu, do značné míry závisí na čase a péči, které mu jeho rodiče věnují v prvních letech jeho života. Jsme znepokojeni vysokým počtem žáků, kteří předčasně ukončí školní docházku a kterým do budoucna hrozí riziko nezaměstnanosti a chudoby, což je situace, která se v mnoha případech opakuje po generace.

EU a členské státy musejí pobízet zaměstnavatele k tomu, aby přijímali opatření vstřícná k rodině. Aby například rodičům kvůli zajištění péče o děti a jejich vzdělávání umožňovali pracovat z domova a dočasně jim zkrátili pracovní dobu bez výraznějšího snížení mezd a omezení pracovní mobility. Poznatky získané během pandemické krize v oblasti regulace práce na dálku je důležité zachovat i do budoucna, ale nikoli na úkor zaměstnavatelů nebo zaměstnanců.

Naší povinností je vytvářet a zdokonalovat evropské politiky, které zaručí dodržování práv dětí a mládeže a zaručí jejich blaho.